

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет культури та мистецтв

Кафедра хореографії

**Володимир Замлинний, Олег Козачук,
Максим Кутузов**

СЛОВНИК ХОРЕОГРАФІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Луцьк 2025

УДК 793.3(038)

З-26

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 10 від 18 червня 2025 р.)

Рецензенти : Охманюк В. Ф., кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, професор, декан факультету культури і мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Цапняк М. Й., доктор філософії з культурології, викладач-методист, викладач хореографічних дисциплін Волинського фахового коледжу культури і мистецтв імені І. Ф. Стравінського Волинської обласної ради.

Замлинний В.С., Козачук О.Д., Кутузов М.Ю.

З-26 Словник хореографічних термінів.

/ Володимир Святославович Замлинний, Олег Дмитрович Козачук, Максим Юрійович Кутузов. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2025. 40 с.

Методичне видання сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, формує культуру хореографічного мислення і є необхідним до використання у навчальному процесі як ефективний дидактичний засіб для формування фахової термінологічної компетентності майбутніх хореографів.

Словник хореографічних термінів розрахований для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності В6 «Перформативне мистецтво», освітньо-професійної програми «Хореографія», 1,2-ого року навчання.

УДК 793.3(038)

© Замлинний В, та ін., 2025
© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ХОРЕОГРАФІЧНІ ТЕРМІНИ.....	6
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	28
ЛІТЕРАТУРА.....	29

ВСТУП

Словник хореографічних термінів розроблений для здобувачів спеціальності В6 Перформативне мистецтво, освітньої програми «Хореографія», та є важливим посібником, який сприяє впорядкуванню та систематизації хореографічної лексики.

Робота над понятійним апаратом класичного, народного та бального танцю є ключовою, адже успіх професійної майстерності хореографів-педагогів, балетмейстерів і танцівників напряду залежить від їхніх інтелектуальних засобів, що використовуються у практичній та науково-практичній діяльності.

Даний посібник може буди допоміжною методичною рекомендацією, як викладачам, так і студентам мистецьких закладів, керівникам танцювальних колективів, а також усім, хто цікавиться теорією та практикою хореографічного мистецтва.

Термін (від латинського *terminus* - межа, рубіж) – це слово або словосполучення, яке позначає певні поняття у сфері науки, техніки, мистецтва тощо. Термін виконує роль спеціального обмежувального позначення, що є характерним для конкретної галузі предметів, явищ, їх властивостей і взаємозв'язків.

Створення словника хореографічних термінів у форматі навчально-методичного посібника має на меті допомогти здобувачам самостійно орієнтуватися в культурно-мистецькому інформаційному просторі та ефективно працювати з навчальною літературою.

Для зручності користувачів у словнику зібрані основні терміни класичної, народної та бальної хореографії. Він також враховує міжнародні терміни з французької, італійської та англійської мов, показуючи їхню адаптацію до українського культурного середовища.

Даний словник може бути допоміжною методичною рекомендацією, як студентам, так і викладачам мистецьких закладів. Терміни подано в алфавітному порядку, з чіткими й водночас достатньо глибокими визначеннями, що дають повне розуміння основних термінологічних понять у хореографії, це особливо важливо для здобувачів вищої освіти першого та другого курсу, які тільки опановують фахову термінологію в галузі хореографія.

ХОРЕОГРАФІЧНІ ТЕРМІНИ

А

Adagio (адажіо, франц. - повільно, спокійно) - в уроці класичного танцю adagio сприяє розвитку пластичної виразності виконавця у змінах великих поз та широких пластичних рухів з максимально високим підніманням ноги плавно і повільно.

Акомпаніатор (accompagner, франц. - супроводжувати) – концертмейстер, важливий учасник творчого процесу, якій забезпечує музичний супровід занять, уроків з класичної або народної хореографії.

A la seconde (а ля сегонд, фран.- в другу позицію) - поза, за допомогою якої робоча нога піднімається високо в сторону.

Allegro (алегро, італ. – радісний, веселий) – швидка (заклучна) частина вправ на серединіні, яка складається з маленьких або великих стрибків.

Алеманда (франц. allemande) - старовинний танець епохи Відродження який виник в Німеччині. Належить до масових «низьких» без стрибкових танців (басдансів). Переріс в побутовий та придворний танець в середині XIV століття і розповсюдився до Англії, Франції та Голандії. Складався з реверансів, спокійних кроків, різноманітних положень рук та руху пар (одна за одною) в кінець залу та розворотом на місці не розриваючи рук і рухом в протилежному напрямку.

Allonge (а лян же, франц. - пом'якшений, витягнутий, подовжений) - прийом класичного танцю, заснований на розпрямленій заокругленій позиції рук. Поза класичного танцю: підтягнута нога випрямлена у коліні (arabesque), відповідно рука відведена в сторону.

En dedans (ан дедан, франц. - всередину) - це термін у класичному балеті, який означає напрямок руху або обертання всередину, тобто по відношенню до опорної ноги або до центру тіла. Вживається переважно для позначення: обертів (наприклад, *pirouette en dedans* - пірует всередину). Кругових рухів ноги (*rond de jambe en dedans* - круговий рух ноги всередину).

En dehor (ан деор, франц. - назовні) - це базовий термін у класичному балеті, який означає напрямок руху або обертання від центру тіла або від опорної ноги, тобто назовні. Цей термін використовується для позначення: напрямку обертання, напрямку руху ноги або тіла.

En l'air (анлер, франц. - в повітрі) - це термін у класичному танці, який означає, що рух або позиція виконуються не на підлозі, а в повітрі. Цей термін уточнює, що рух ноги не торкається підлоги, або виконання елемента відбувається в стрибку, у підйомі на висоті.

Aplomb (апломб, франц. - рівновага) - впевнена, вільна манера виконання. Здатність зберігати рівновагу і стійкість під час виконання будь-яких рухів.[5]

Arabesque (арабеск, франц. - арабський) - одна з основних поз класичного танцю, яка відрізняється з-поміж інших тим, що нога піднята назад, напружена в коліні, руки у положенні *allonge*. У класичному танці існує 4 види пози *Arabesque*.

Assemble (ассамбле, франц. - зібрати, поєднати) - стрибок з двох ніг на дві, під час виконання якого витягнуті ноги збираються у повітрі.

Attitude (атитюд, франц. - положення, поза) - поза в класичному танці де піднята назад угору нога напівзігнута.

Б

Баланс - здатність танцівника контролювати положення свого тіла в просторі, зберігаючи стійкість під час рухів, поворотів, стрибків або фіксацій. Це одна з основ танцювальної техніки, незалежно від стилю — класичного балету, бальних, сучасних чи народних танців.

Balance (балансе, франц. - гойдатись) - погойдування зі сторони в сторону.

Ballon (балон, франц.- роздувати) - здібність танцівника фіксувати різні пози у повітрі під час стрибка, висота стрибка.

Ballote (балоте, франц. - розкачувати) - стрибок з однієї ноги на другу, з пересуванням вперед чи назад, під час виконання якого витягнуті ноги на мить затримуються у повітрі в п'ятій позиції, а далі одна нога піднімається через *sur le*

cou-de-pied і випрямляється відповідно до пересування (вперед чи назад), друга нога приземляється на підлогу в *demi-plie*. Корпус відхиляється від піднятої ноги. Потім стрибок виконується в зворотному напрямку.

Балерина (італ.ballerina, від лат. ballo-танцюю) - танцівниця балетної трупи, учасниця балетних вистав. Термін увійшов у вжиток у другій половині XIX століття й спочатку стосувався італійських віртуозних танцівниць-гастролерок. Танцівниць, які виконували провідні ролі в балетах, називали *прима-балеринами*. Із XX століття слово «балерина» почали використовувати щодо всіх артисток класичного балету.

Балет (франц. Ballet, від італ. Baletto, від лат. Ballo - танцюю) - вид музично-театрального мистецтва, у якому зміст передається через хореографічні образи. Це видовищне, синтетичне мистецтво, що існує в просторі й часі, поєднуючи драматургію, музику, хореографію та образотворче мистецтво. Усі ці елементи гармонійно об'єднані, утворюючи єдине ціле, в якому провідну роль відіграє хореографія - основа художнього синтезу. Балет є найвищою формою хореографічного мистецтва.

Бальний танець (англ. Ballroom dance) - парний танець, який виконується на балах, танцювальних вечорах, а останнім часом на змаганнях з спортивних бальних танців.

Балетмейстер (нім. Balletmeister - майстер балету) - постановник і автор балетів, концертних номерів, а також танцювальних сцен в операх, оперетах, драматичних виставах, мюзиклах та інших сценічних жанрах. Він виконує роль режисера-хореографа, створюючи цілісні хореографічні композиції. Для успішної роботи балетмейстер повинен мати практичний досвід танцівника. Основне завдання балетмейстера - створення хореографічної постановки, тому його часто також називають хореографом. Окремо виділяють балетмейстера-репетитора - фахівця, який працює з танцівниками над вивченням і відпрацюванням хореографічних творів, створених балетмейстером-постановником.

Battements (батман, франц. - розмах, биття, відведення) - група рухів працюючої ноги, маховий рух. У кожному рас класичного та народно-сценічного танцю є елементи battements.

Battu (батьо, франц. - бити) - термін, який вказує на те, що стрибок ускладнений заносками. Наприклад: *echappe battu*, *assemble battu*.

Бас-данси (від фр. *basse danse* — «низький танець») - урочистий придворний танець XV–XVI століття, що виконувався плавно та без стрибків. Його назва походить від французького *basse danse*, тобто «низький танець». Характеризується повільними, ковзкими рухами, витонченими кроками та строгою музичною формою. Бас-данс був символом шляхетності й витонченості, і часто відкривав придворні бали та церемонії.

Бранль (фр. *branle* - буквально "гойдання, коливання") - старовинний французький хороводний танець, що виник у період раннього середньовіччя. Він виконувався у супроводі співу самих танцюристів або під акомпанемент волинки. У різних регіонах Франції існувало багато варіантів бранля: прості, подвійні, веселі, а також імітаційні, що зображали представників різних професій - пекарів, пастухів, чоботарів тощо. Танцювальна манера бранля вирізнялася характерними рухами: притупами, стрибками, хлопками та покачуванням корпусу. Музичний розмір міг варіюватися: 2/4, 3/4, 4/4, або 6/8. Згодом бранль набув урочисто-церемоніального характеру й став придворним танцем, доповненим численними реверансами та поклонами.

Brise (брізе, франц. – ломаний, розбитий) - стрибок, під час виконання якого вистрибування на опорній нозі переривається ударом працюючої ноги.[5]

В

Вальс (фр. – *valse*, нім. – *walzer*) - парний, бальний танець, який виконується в музичному розмірі 3/4. Основними елементами танцю є обертання, підйоми та опускання, у поєднанні з прогресивним рухом по лінії танцю.

Варіація (франц. variation, від лат. variation-зміна) - це короткий танцювальний номер для одного або кількох виконавців у балетній виставі. Варіації поділяються на жіночі та чоловічі, а також на партерні та стрибкові. Партерні варіації ґрунтуються на дрібній, складній техніці та віртуозних рухах, виконуваних на підлозі. Стрибкові побудовані на великих, динамічних стрибках і вимагають високої фізичної підготовки. Зазвичай варіації мають розгорнуту композицію і відзначаються високим рівнем технічної складності.

Випад - це рух, який має характер падіння на працюючу ногу з одночасним згинанням її в коліні.

Виворотність ніг - здатність розвертати верхню частину ніг у тазостегнових суглобах так, щоб коліна, гомілки й стопи вільно розкривалися назовні (франц. en dehors). Виворотність залежить від вільної рухливості в тазостегновому суглобі, еластичності м'язів. Активна виворотність перевіряється в положенні обличчям до станка, під час виконання глибокого присідання по першій позиції ніг. Пасивна виворотність - це здатність досягнути ідеального розвертання в тазостегнових суглобах під впливом зовнішніх сил, тобто під наглядом педагога, який перевіряє і виявляє ступінь запасу виворотності для можливого її розвитку в процесі навчання. Виворотність - це одна з головних і необхідних фізичних якостей для оволодіння навчальним матеріалом класичного танцю.

Витривалість - здатність танцівника витримувати фізичне навантаження тривалий час без втрати якості виконання рухів, техніки та виразності. Це один із ключових фізичних показників у танцювальному мистецтві. Будь-які рухи в танці виконуються завдяки роботі м'язів, при цьому основне силове навантаження припадає на м'язи ніг.

Вольта ([итал.](#) volta, от [итал.](#) voltare - повертати) - старовинний парний танець епохи Відродження, що виник у Франції в XVI столітті. Відзначається жвавим темпом і характерними обертами з підйомом партнерки в повітря. Танець виконується у тридольному розмірі (3/4) і поєднує елегантність із енергійними

рухами. Вольта вважається предтечею вальсу і була популярною при королівських дворах.

Вправи біля станка - вправи біля спеціальної опори, виконуються лицем до станка на початковій навчальній стадії підготовки танцівника, а з часом, коли зафіксується правильна постановка корпусу та засвояться основні вправи екзерсису то однією рукою за станок (боком). Ці вправи спрямовані на розігрів м'язового апарату танцівника та сприяють розвитку виконавської майстерності.

Вправи на середині залу - це важливий етап тренування танцівника. Вправи на середині залу виконуються без підтримки за станок й мають на меті розвинути рівновагу, координацію, силу та контроль м'язів, гнучкість, легкість та м'якість руху в динаміці. Відпрацьовується точність позицій, обертання, стрибки, переходи між рухами. Це перехід від технічної підготовки до сценічного виконання.

Г

Гавот (франц. Gavotte - танець гавотів, жителів французької області Овернь) - старовинний французький танець, що виник у XVI столітті. Спочатку це був хороводний танок що танцювався простими селянами. Маючи народне коріння згодом став придворним і набув манірності та помпезності та виконувався однією парою. Основними рухами були: pas emboite, pas chasse, pas glissade, pas assemble, pas jete, pas balance. Муз. розмір 2/4, 4/4.

Гальярда (італ. gagliarda-весела, жвава) - старовинний танець ромського походження, що виконувався спочатку в помірному, пізніше набув жвавого характеру і танцювався після Павани. Був побудований на основі діалогу між танцюючою парою. Спочатку пара танцювала разом а коли партнер виконував соло його дама не рухаючись споглядала на це, потім танець продовжувався в парі. В основі чотири кроки та стрибок.

Галопер (галоп, франц. - переслідувати, гнати, скакати) – динамічний рух, що характеризується швидким, пружним кроком. Зазвичай виконується в швидкому, дводольному або чотиридольному ритмі. Складається з серії швидких, послідовних кроків, де одна нога «доганяє» іншу. Часто це крок-приставити-крок.

Glissade pas (глісад па) - ковзний стрибок з просуванням за ногою, яка відкривається в сторону, вперед або назад. Виконується один за одним, частіше слугує підготовкою до великих стрибків.

Grand (гранд) - великий, визначальний термін величини руху: максимальну глибину присідання (grand plie), висоту стрибка (grand changement de pied), висоту підйому ноги (grand battement jete) та інші.

Гнучкість - це здатність м'язів і суглобів рухатися в широкому діапазоні без болю чи напруги та визначає амплітуду рухів танцівника. Вона є надзвичайно важливою фізичною якістю, оскільки забезпечує виразність, свободу рухів, технічну точність і знижує ризик травм.

Д

Джайв (Jive) - енергійний, ритмічний бальний танець, що належить до латиноамериканської програми спортивних танців. Виник у США в 1930–1940-х роках як частина розвитку свінгової культури, зокрема як різновид лінді хопу. Згодом джайв був адаптований для бальних змагань і включений до міжнародної програми танців.

Degage (дегаже, франц.- звільнити, відвести) - позначає швидкий і точний рух, під час якого робоча стопа злегка піднімається від підлоги перш ніж повернутися в закриту позицію або перейти до іншого кроку. Елемент degage присутній в усіх рухах, які пов'язані з перенесенням центру ваги тіла на відведену ногу з двох ніг на одну.

Develloppe (девліппе, франц. - розвертати, розкривати) - різновид battements, який можна поділити на чотири складники: згинання ноги з вихідної V позиції через sur le cou-de-pied, піднімання її в положення під коліно, розкривання ноги на 90 °, або максимальної висоти у будь-якому напрямку. Складні форми developpe: battement developpe passé, ballote, tombe.

Demi (демі, франц.- половина) - термін, який вказує на те, що виконується половина руху, наприклад: *demi plie* (напівприсідання), *demi tour* (половина туру), *demi rond de jambe* (половина кола) і так далі.

Double (дубль, фрац. - подвійний) - найчастіше вживається в кількох контекстах, залежно від технічного елементу: 1. *Double pirouette* (дубль пірует) Означає два оберти підряд на одній нозі (пірует). 2. *Double tour en l'air*-це подвійний стрибок з обертот у повітрі. 3. *Double battement*-це подвійне махове або вибивне рухання ногою, наприклад, у *battement frappé* або *battement tendu* — подвійне виконання елементу.

Е

Ecartee (екарте, франц.- від *ecarter* - розсовувати, відхиляти) - поза класичного танцю, в якій вся постать танцівника розвернута по діагоналі. Вирізняють пози: 1) *epaulement ecarte* вперед, 2) *epaulement ecarte* назад.

Exercice (екзерсис, франц. – вправа) - це термін, що широко використовується у класичному балеті та хореографії загалом для позначення послідовних тренувальних рухів, спрямованих на розвиток технічної майстерності, сили, гнучкості, рівноваги та координації танцівника. З французької *exercice* означає вправа, тренування або заняття. У балеті екзерсис — це структурований набір вправ, який виконується щодня під час уроку.

Epaulement (епольман, франц. – положення плечей)- це термін, який означає позицію або роботу плечей, а також поворот корпусу, голови й рук відносно ніг і глядача.

Effacee (ефасе, франц.-відкритий) - відкрита, розгорнута поза в класичному танці.

Echappe (ешапе, франц. —*echapper*-вислизати, виривати)-стрибок із двох ніг на дві, під час виконання якого ноги розкриваються в II позицію та збираються з II в V позицію. Цей стрибок складається з двох стрибків: із V позиції ноги розкриваються в II або IV позицію; із II або IV позиції – знову збираються в V

позицію. Ці стрибки бувають малими (petit) й великими (grand), а також із заносками echange battu.

Ж

Жест – виразний рух рукою, головою або тілом, що має емоційне або символічне значення в танці; використовується як засіб хореографічної виразності.

Jete (жете, франц. –кидати) - термін, який вказує на те, що рух виконується з кидком ноги. Наприклад: battement tendu jete- відведення та підведення сильно напруженої ноги ковзним рухом з кидком на 45 °-22,5 °, grand battement jete- великий кидок ногою, jete- стрибок з однієї ноги на другу.

К

Кадріль (франц. – quadrille, від ісп. cuadrilla - «група з чотирьох людей») - парний танець, що походить із Франції де він набув популярності в Європі у XVIII–XIX столітті. Кадріль зазвичай виконується чотирма (іноді більше) парами, розташованими у квадраті, і складається з кількох фігур - послідовних частин із власною музикою та рухами.

Квікстеп (quickstep, англ. - швидкий крок) - енергійний і жвавий бальний танець, що належить до програми європейських бальних танців. Його вирізняє легкий, пружний рух, швидкий темп і численні стрибки, підскоки та пробіжки. Квікстеп виник у 1920-х роках у Великій Британії як розвиток фокстроту, але згодом набув власного характеру.

Класичний танець (від латин. *Classicus* - взірцевий, зразковий) - це структурована та канонізована система виразових засобів хореографічного мистецтва, що формувалася протягом століть і стала однією з найвищих форм сценічної пластики. В основі класичного танцю лежать принципи поетично-узагальненого трактування сценічного образу, де кожен рух, поза чи жест є не лише технічно досконалим, а й глибоко змістовним. Через гармонійне поєднання тілесної виразності, музичної ритміки та емоційної насиченості класичний танець

здатен передавати широкий спектр почуттів, психологічних станів та ідей. Класичний танець виступає фундаментом балетного мистецтва, в якому він реалізується як один з головних засобів художнього вираження. Саме завдяки класичному танцю балет набуває ідеалізованої форми, поєднуючи в собі пластичну красу, емоційність і театральність, що робить його унікальним явищем світової культури.

Coupé (купе, франц., от *coup* –поштовх, удар) - це базовий рух у класичному танці, що означає «зрізати» або «переставити». Виконується як швидке перенесення однієї ноги замість іншої: опорна нога змінюється, а робоча нога «купує» (тобто займає її місце). Часто використовується як підготовчий або сполучний рух перед стрибками чи обертаннями. Може виконуватись вперед (*coupé devant*), назад (*coupé derrière*) або збоку.

Куранта (*courante*) - це старовинний європейський придворний танець, який був популярним у XVI–XVII століттях, особливо у Франції, Італії та Англії. Він входить до складу барокової сюїти — циклу інструментальних танців, які виконувалися у визначеному порядку.

Координація - природний, узгоджений рух всіх частин тіла танцівника. Злагоджена взаємодія різних частин тіла під час виконання танцювальних рухів. Здатність танцівника точно і гармонійно керувати своїми рухами, щоб вони були плавними, чіткими і ритмічними.

Контрданс (від фр. *contredanse* або англ. *country dance*) - народний і пізніше бальний танець, який виник в Англії в XVII столітті й набув великої популярності в Європі та Америці в XVIII–XIX століттях. Назва походить від французького "*contre-danse*" - тобто «танець проти» або «один навпроти одного», що вказує на формат танцю в двох лініях.

Контакт (у бальній хореографії) - це фізичний дотик між партнерами під час виконання танцю. Він є основою для координації рухів та збереження єдності в парі під час виконання танцю.

Корпус - частина тіла від плечей до стегон, тобто торс, тулуб. У хореографії поняття «корпус» відіграє важливу роль, оскільки саме через нього проходить основна вісь рівноваги танцівника. Вміння працювати з корпусом - один із головних показників професійного рівня виконавця.

Краков'як - це жвавий польський народний танець у розмірі 2/4, що походить з околиць Кракова. Відзначається швидким темпом, маршовим кроком, підскоками та веселим, грайливим характером. Виконується парами або в групах, часто з елементами імпровізації. Краков'як є символом польської національної культури та популярний як у народному, так і сценічному виконанні.

Croise (круазе, франц. – перехрещений) - положення тіла по діагоналі сцени, у якому: ноги перехрещені щодо глядача, корпус злегка повернутий, одна нога виведена вперед або назад і візуально "перехрещує" іншу. Це протилежність до позиції Effacé (відкритої).

Л

Лендлер (нім. *Ländler*, від *Landl* - місцевість в Австрії) - це повільний австрійський народний танець у розмірі 3/4, що виконується у парах. Відзначається плавними обертами, легкими підскоками, плесканням у долоні та притупами. Має мелодійний, ліричний характер і вважається попередником вальсу. Танець походить з сільських регіонів Австрії та Південної Німеччини.

Лібрето (італ. *libretto* - книжечка) - текстовий сценарій балету, опери або іншої музично-сценічної вистави, який містить опис подій, сюжету, персонажів і хореографічних сцен.

Лінія танцю – це траєкторія, якою рухаються танцівники під час виконання танців по колу. Вона має форму замкненого кола, по якому зазвичай рухаються проти годинникової стрілки.

М

Майстерність - високий рівень володіння танцювальним мистецтвом, що поєднує в собі техніку, артистизм, виразність, музикальність та сценічну культуру. Це результат тривалих тренувань, глибокого розуміння стилю й вміння передавати емоції через рух.

Мореска (італ. *moresca* - мавританський танець) - музично-танцювальна сценка у якій по традиції, танцюристу - «мавру» (з обличчям вимазаним темною фарбою, з дерев'яним мечем та щитом) до ніг привязували дзвіночки. В Середньовіччі мореска виконувалась мандрівними трупами - символічно відтворювали боротьбу між християнами і маврами. Виконання морески супроводжувалося співом двох хорів та включало елементи сценічної гри та танцю.

Музичність - здатність танцівника відчувати, розуміти й точно передавати музику через рух. Це одна з ключових якостей у танцювальному мистецтві, що робить виступ живим, гармонійним і виразним.

Менуєт (фр. *Menuet*) - це витончений, елегантний придворний танець французького походження, який був надзвичайно популярним у XVII–XVIII століттях. Менуєт став символом витонченості та ввічливості епохи бароко, часто виконуючись при королівських дворах, зокрема у Франції за Людовіка XIV.

Мюзикл (від англ. *musical play* — музичний спектакль) - жанр музично-сценічного мистецтва, що поєднує пісню, танець, акторську гру та драматургію в одному видовищному театральному творі. Виникнення мюзиклу пов'язане з еволюцією різноманітних музичних і театально-розважальних форм, що сформувалися наприкінці XIX століття у Сполучених Штатах Америки. Ці жанри, зокрема водевіль, бурлеск, оперета та вар'єте, поступово синтезувалися в нову сценічну форму, яка поєднувала драматичне дійство з вокальними та хореографічними елементами. У 1920–1930-х роках XX століття подібні сценічні твори здебільшого іменувалися музичними комедіями, що відображало їхній легкий, розважальний характер та орієнтацію на масову аудиторію. Згодом ці постановки естетично й структурно ускладнюються, переростаючи в повноцінний

жанр *мюзиклу*, який набуває статусу самостійного виду музично-драматичного мистецтва.

Н

Народно-сценічний танець - художньо оброблений народний танець, пристосований для виконання на сцені. Він зберігає національні традиції, ритми та характерні рухи, але при цьому доповнюється елементами професійної хореографії, режисури та театралізації.

П

Pas (па. франц - крок) - в балетному контексті має ширше значення - це будь-який рух або комбінація рухів, тобто елемент танцю. Pas є одиниця руху, як "слово" в мові танцю. Наприклад, *pas de bourrée*, *pas de chat*, *pas marché* - кожен з них є конкретним кроком з чіткою технікою. Комбінація рухів або фрагмент танцю.

Павана - повільний, урочистий танець, що виник у кінці XV — на початку XVI століття в Італії та Іспанії, а згодом набув популярності при європейських дворах, зокрема у Франції та Англії. Його назва, ймовірно, походить від італійського слова "*padovana*" - тобто "падуанська" (від міста Падуя), або від іспанського "*pravón*" - "павич", що асоціюється з величною, граційною ходою. Павана є символом придворної витонченості, гідності й стриманої краси доби Відродження.

Pas de bourree (па де буре, франц. "pas"- крок, "bourrée" - від старовинного французького народного танцю *bourré* - «крок бурре») - це класичний балетний термін, що означає маленький крок або серію швидких переміщень на півпальцях або повній стопі. Один з найпоширеніших та базових рухів у балеті.

Passe (пассе, франц. - пройшовши або - той що проходить). - базовий технічний рух, що використовується як перехідне положення, а також як самостійний елемент у вправах, стрибках і обертах (піруетах). *Passé* - це позиція, у

якій: робоча нога згинається в коліні, стопа проходить повз опорну ногу і зупиняється біля коліна опорної ноги.

Півпальці - положення однієї або двох ступней на підлозі, при якому п'ятки підняті й вага тіла переміщається на передню частину ступні. Розрізняють низькі, середні і високі півпальці. Головним принципом правильності стійкості на півпальцях є підтягнутість корпусу, утягнутість колін та подавання п'яток вперед.

Підйом - зовнішньо виражене повздовжнє зведення стопи і можливість добре витягнути стопу разом із пальцями. Щоб перевірити підйом в учня, педагог намагається сам вивести стопу в одну лінію разом із гомілкою(в ручну) і визначає ступінь рухливості пальців стопи і гомілковостопного суглоба.

Підтримка - техніка, за допомогою якої один танцівник допомагає іншому виконати рух, утримати рівновагу або зробити складний елемент. Особливо важлива в парних танцях, балеті та сучасній хореографії.

Pirouette (пірует, франц - оберт) - це оберт на одній нозі навколо вертикальної осі тіла. Робоча нога зазвичай у позиції *passé* або *retiré* (біля коліна).

Plie (пліє, франц. - згинання) - згинання в колінах, присідання на одній або двох ногах.

Поза - статичне положення тіла танцівника, яке має чітку форму, виразність і є складовою частиною танцювальної композиції.

Позиції - встановлені положення тіла, рук і ніг, які служать основою для виконання танцювальних рухів і формують правильну техніку. Вони є базовими орієнтирами в різних стилях танцю, особливо в класичному балеті.

Позиції ніг у хореографії - основні вихідні положення стоп, що є фундаментом класичного танцю. Їх традиційно п'ять, і всі вони мають чітке розташування ніг і ступнів відносно одна одної.

Перша позиція — п'яти разом, носки розгорнуті в сторони, ноги прямі.

Друга позиція — як у першій, але стопи на ширині плечей.

Третя позиція — одна нога ставиться перед іншою так, щоб п'ята передньої торкалась середини задньої стопи.

Четверта позиція — як у третій, але ноги розставлені на відстані (одна перед іншою).

П'ята позиція — стопи повністю перехрещені: п'ята передньої ноги прилягає до носка задньої, і навпаки.

Позиції рук – у класичному танці (балеті) існує кілька основних позицій рук, які є фундаментом для всіх рухів і поз. Ці позиції є універсальними що використовуються в балетних школах.

Основні позиції рук:

Підготовча позиція (Préparatoire). Ця позиція є початковою для всіх рухів рук. Руки опущені вниз, округлені, лікті трохи зігнуті, кисті рук знаходяться перед стегнами, не торкаючись їх. Великі пальці знаходяться всередині долонь, але не стиснуті, а долоні повернуті одна до одної. Пальці заокруглені, ніби тримають невеликий м'яч.

Перша позиція (Première). Руки округлені перед корпусом на рівні трохи вище пупка, лікті трохи опущені, а кисті знаходяться на невеликій відстані одна від одної. Пальці залишаються заокругленими.

Друга позиція (Seconde). Руки розведені в сторони на рівні плечей, утворюючи м'яку дугу. Лікті трохи зігнуті, а долоні повернуті вперед (або трохи вниз, залежно від школи). Пальці заокруглені, а зап'ястя не провисають. Руки повинні бути видимими периферійним зором трохи перед корпусом.

Третя позиція (Troisième). Обидві руки підняті вгору над головою трохи попереду, округлені, утворюючи овал. Долоні повернуті всередину та знаходяться на невеликій відстані одна від одної, ніби "обрамляючи" обличчя.

Полупальці - положення стопи, при якому п'ята піднімається над підлогою, а опора здійснюється на подушечки пальців. У класичному танці це називається положення «**на полупальцях**» (фр. *demi-pointe*). Використовується в класичному, народному, бальному та сучасному танці. Є проміжним етапом між повною стопою та підйомом на пуанти.

Port de bras (пор-де-бра, франц. - від *port*-носити, *bras*-руки)-систематизовані вправи для рук, за визначеними в класичному танці позиціями, нахили та перегибання тулуба з нахилами та поворотами голови.

Полонез (франц. *polonaise*, що означає «польський») - урочистий повільний танець походженням із Польщі, який виконується у розмірі 3/4. Його характерна риса - величний, плавний крок з м'яким ковзанням та піднесеною поставою. Полонез часто відкриває бали та урочисті церемонії або виступи як пролог до святкового дійства. Танцюється у парах, які рухаються колоною, утворюючи фігури та плавні зміни ліній. У музиці полонез набув популярності завдяки творам Фридерика Шопена.

Полька (чеськ. *půlka*, що означає «половина») - веселий, жвавий парний народний танець у швидкому темпі, що виконується у розмірі 2/4. Виник у Чехії (ймовірно, у Богемії) у першій половині XIX століття, а згодом набув популярності в усій Європі та за її межами. Характерні риси польки - пружні підскоки, кроки з притупами, обертання в парі та легка, грайлива манера виконання. Танцюється під ритмічну, життєрадісну музику, часто з використанням народних інструментів. Сьогодні існує багато варіантів польки - від народних до сценічних і бальних форм.

Побутовий танець - це вид танцю, що виник у повсякденному житті народу та виконувався під час свят, обрядів, вечорниць, весіль чи інших соціальних подій. Його характерні риси - прості, природні рухи, що легко запам'ятовуються та мають тісний зв'язок із національними традиціями, музикою та одягом. Побутові танці відображають звичаї, характер і спосіб життя людей певної епохи або місцевості. Згодом багато з них стали основою для сценічних народних танців.

Працююча нога – нога, яка виконує активний самостійний рух у той час, коли вага корпусу виконавця знаходиться на опорній нозі.

Preparatione (препарасьйон, франц. - підготовка) - підготовчий рух перед виконанням будь-яких вправ, комбінацій, стрибків тощо.

Перескок – використовується при стрибку з однієї ноги на іншу з підміною ноги під час стрибка, або двох ніг на дві в певному напрямку.

Petit (пті, франц.- маленький) - термін, який застосовується для позначення малих рухів. Наприклад: petit battement-маленький рух ногою, petit changement de pied - маленький стрибок.

Р

Реверанс (франц. *révérence* - глибока пошана, повага) - жест ввічливості та вдячності, який використовують у танці та театрі. Виконання якого полягає в легкому поклоні або нахилі корпусу вперед, часто із згином коліна і плавним рухом рук.

Ритм - послідовність звуків і пауз у музиці, яка задає темп і структуру рухів танцівника. Ритм визначає, коли і як виконуються кроки, акценти та паузи, дозволяючи танцю гармонійно поєднуватися з музичним супроводом.

Releve (від франц. *Relever* - «піднімати») - базовий рух у класичному танці, який полягає у підніманні на пальці або півпальці ніг, з втягнутими колінами. Виконується з позиції стоячи і використовується для розвитку балансу, сили стопи. Relevé може виконуватись на одній або обох ногах, у різних позиціях та комбінаціях. А також *relever*- це піднімання робочої ноги на 90 ° і вище, в будь-якому напрямку з витягнутим коліном.

Revoltade (револьтад, франц. - перевертати, обертати) - стрибок, під час якого танцюрист переносить одну ногу над іншою, що піднімається в повітря, одночасно виконуючи поворот у повітрі, і приземляється на ту ж ногу, з якої було зроблено поштовх. Може виконуватися вперед, убік або з поворотом назовні/всередину. Хоча класичний revoltade - це стрибок з одним обертотом, іноді зустрічаються і подвійні revoltade, що вимагають надзвичайної майстерності та висоти стрибка.

Ronde de jambe (ронд де жамб, франц. - коло ногою) - круговий рух працюючої ноги en dehor і en dedan, який має такі різновиди: rond de jambe par terre- коло ногою по підлозі (terre – земля), rond de jambe en leir – коло ногою в повітрі на 45 ° і 90 ° (lair-повітря), grand rond de jambe jete – з великим кидком ногою.

Ритміка - організація рухів у часі відповідно до ритму музики, тобто здатність танцівника відчувати, розуміти і точно виконувати рухи у такт музики.

С

Салонний танець - різновид бального танцю, який виконується з метою розваги та невимушеного спілкування під час балів, вечорів і світських заходів. Його також називають побутовим або соціальним танцем.

Салют (франц. - salute) - жест або коротка дія, яка виконується на початку або в кінці танцю, щоб висловити повагу до партнера, глядачів чи суддів.

Самба (samba) - енергійний, динамічний, яскравий бразильський танець, який є одним із найвідоміших символів Бразилії у світі. У контексті спортивних бальних танців *самба* є парним танцем і входить до латиноамериканської програми та вирізняється характерними пружними рухами корпусу, активною роботою стегон і швидкими, чіткими кроками, що вимагають від танцівників технічної майстерності та відчуття ритму. Музика *самби* зазвичай має швидкий і жвавий темп у розмірі 2/4 або 4/4, та наповнена пульсуючими ритмами ударних інструментів.

Сапатеадо, також *Цапатеадо*, (ісп. zapateado, от zapato - черевик) - ритмічний танцювальний прийом, характерний для іспанських (особливо фламенко) і латиноамериканських танців, що виконується ударами стоп по підлозі. Сапатеадо - це техніка биття ногами, коли танцівник створює ритм за допомогою чергування ударів носком, п'яткою або цілою стопою. Цей елемент є не лише музичним супроводом, а й художнім вираженням емоцій і темпераменту виконавця. Найчастіше використовується у фламенко

Сарабанда (ісп. - zarabanda) - повільний, величний танець, що виник у XVI столітті, й набув великої популярності у Західній Європі, особливо в Іспанії та Франції. Сарабанда з'явилася в Іспанії як жвавий і навіть дещо провокативний народний танець який виконувався тільки жінками. Згодом, після заборони Іспанською інквізицією (через надто вільні рухи), вона набула більш урочистого і

стриманого характеру. У Франції та при європейських дворах вона трансформувалася в повільний придворний танець.

Спортивний бальний танець - вид танцювального мистецтва та спорту, у якому танцівники виконують парні танці за встановленими технічними й артистичними стандартами на змаганнях. Це поєднання спорту, музики та естетики, яке включає два основні стилі. Європейська програма: вальс, танго, віденський вальс, фокстрот, квікстеп; Латиноамериканська програма: самба, ча-ча-ча, румба, пасодобль, джайв. Спортивні бальні танці вимагають високої фізичної підготовки, технічної точності, синхронності та артистичності, і є як змагальним видом спорту, так і формою сценічного мистецтва.

Saute (соте, францю- стрибати) - стрибок на місці з двох ніг на дві по різних позиціях або на одній нозі; термін, який вказує, що рух виконується зі стрибком.

Станок (хореографічний) - спеціальна балетна перекладина, яка встановлюється на рівні талії або трохи нижче. Вона використовується танцівниками для підтримки під час тренувань, особливо при відпрацюванні техніки класичного танцю.

Стрибок - динамічний рух, під час якого танцівник відривається від підлоги і перебуває в повітрі певний час, виконуючи різні форми і пози.

Sissonne simple (сіссон семпл, франц.- простий) - це один з базових стрибків у класичному балеті. Назва "sissonne" походить від імені французького хореографа XVII століття, який, за легендою, винайшов цей стрибок. "Simple" означає "простий". Це стрибок, який починається з двох ніг (demi-plié) і приземляється на одну ногу, в той час як інша нога залишається в повітрі в певній позиції (зазвичай *sur le cou-de-pied* або *retiré*).

Сценарій - план або сюжетна лінія, яка визначає послідовність танцювальних номерів, дій і подій у виставі або постановці. Він служить основою для ств

Сюжет (від. франц. sujet – тема) - послідовність подій, ситуацій або образів, які складають змістову основу танцювального твору. Сюжет відображає тему, ідею або конфлікт, який передається через рух, пластику, міміку та музику. Він слугує

основою для побудови хореографічної драматургії, визначаючи логіку розвитку танцю, характер персонажів та їх взаємодію. Орієнтування хореографії і допомагає передати ідею, сюжет чи емоції через танець.

Sюїта (франц. suite. - послідовність, продовження) - послідовність пов'язаних між собою танцювальних номерів або музичних частин, які разом складають цілісну хореографічну або музичну композицію.

Soutenu (сутеню, франц.- витриманий або підтриманий) - це базовий рух, який може з'являтися у різних формах, але його основною характеристикою є плавний, безперервний поворот, під час якого одна нога підтягується до іншої.

Sur le cou-de-pied (сюр ле ку де пье, франц.- на шиї стопи) - фундаментальна позиція, яка є початковою або проміжною для багатьох рухів. Основні варіанти "Sur le cou-de-pied":

Sur le cou-de-pied devant (попереду):

- робоча стопа розташована спереду опорної ноги;
- п'ятка робочої стопи торкається або знаходиться близько до щиколотки опорної ноги;
- пальці робочої стопи витягнуті вниз і обгорнуті навколо гомілки опорної ноги, ніби "обіймаючи" її;
- коліно робочої ноги сильно вивернуте вбік (en dehors);
- ця позиція часто використовується для початку рухів, таких як *battement frappé* або *petit battement*.

Sur le cou-de-pied derriere (позаду):

- робоча стопа розташована позаду опорної ноги;
- п'ятка робочої стопи підтягнута до задньої частини щиколотки опорної ноги;
- пальці робочої стопи витягнуті і знаходяться за опорною ногою;
- коліно робочої ноги також сильно вивернуте;
- Ця позиція є початковою для деяких рухів, що йдуть назад.

Т

Temps lie (тан ліє, франц. - зв'язаний рух" або "зв'язаний час) - серія плавних, зв'язаних між собою рухів, які виконуються повільно і контрольовано, демонструючи перехід ваги тіла з однієї ноги на іншу.

Temps releve (тан релєве, франц.- "temps" означає "час" або "рух", а "relevé" означає "піднятий" або "підйом") - рух, який починається з однієї ноги, потім вага тіла переноситься на іншу ногу, а потім відбувається підйом (relevé) на півпальці (demi-pointe) або на пуанти (en pointe).

Tendu (тандю, франц.- "витягувати" або "натягувати") - у балеті tendu описує дію, коли стопа робочої ноги ковзає по підлозі від опорної ноги, витягуючись до кінчиків пальців, але не відриваючись від підлоги. Це ключова відмінність, оскільки вага тіла завжди залишається на опорній нозі. Tendu може виконуватися у трьох основних напрямках відносно опорної ноги:

Tendu devant (вперед):

- робоча нога ковзає прямо вперед від опорної ноги;
- спочатку від підлоги відривається п'ятка, потім подушечка стопи, і в кінці — тільки кінчики пальців залишаються на підлозі, максимально витягнуті;
- стегно, коліно та стопа повинні бути максимально вивернуті (en dehors);
- коліно робочої ноги залишається прямим.

Tendu à la seconde (вбік):

- робоча нога ковзає прямо вбік від опорної ноги;
- обидві ноги повинні бути максимально вивернуті;
- вага тіла залишається на опорній нозі, центр стабільний.

Tendu derrière (назад):

- робоча нога ковзає прямо назад від опорної ноги;
- спочатку від підлоги відриваються пальці, потім подушечка стопи, і в кінці — п'ятка піднімається найвище;
- важливо зберегти виворотність стегна і не "сідати" на робочу ногу.

Танець - форма мистецтва та самовираження, у якій рухи тіла поєднуються з ритмом, музикою або внутрішнім емоційним імпульсом. Він може виконуватися

соло, у парі чи в групі, мати побутовий, ритуальний, сценічний або спортивний характер. Танець слугує засобом комунікації, емоційного виявлення, культурної ідентичності та естетичного задоволення.

Танець дуетний - танцювальна композиція, яку виконують двоє танцівників разом, у парі. У дуєті важлива не тільки індивідуальна техніка кожного, але й їхня взаємодія, синхронність і взаєморозуміння.

Танець сценічний - вид танцю, який створюється спеціально для показу на сцені перед глядачами. Він поєднує техніку рухів, художній образ і виразність, щоб донести ідею, настрій або сюжет.

Танцівник - людина, яка виконує танець як мистецтво, професію або форму самовираження, використовуючи рухи тіла, техніку, ритм і емоції.

Танцювальна музика - спеціально створена або підібрана для супроводу танцю. Вона має чіткий ритм, темп і структуру, які допомагають танцівникам виконувати рухи точно, емоційно та ритмічно.

Tombe (томбе, франц. - "tomber", що означає "падати") - під час виконання якого танцівник "падає" (переносить свою вагу) на одну ногу у plié (присідання). Це не просто падіння, а контрольоване і плавне перенесення ваги, яке слугує підготовкою до наступного руху, часто до стрибка, повороту або ковзання. Tombe може виконуватися в різних напрямках (вперед, назад, вбік) і з різних позицій, але принцип завжди один: контрольоване перенесення ваги.

Техніка танцю - сукупність правил, прийомів і навичок, які визначають правильне виконання рухів у певному танцювальному стилі. Вона охоплює як фізичні, так і художні аспекти — від точної постави до емоційної виразності.

Точка, або тримати точку – напрям погляду в одну точку під час будь-яких обертів, аби запобігти запаморочення голови.

Tours chaines (тур шене, франц. - ланцюгові повороти)- це серія швидких, послідовних напівповоротів, що виконуються по прямій лінії або по колу. Кожен поворот виконується на двох ногах, що чергуються, створюючи враження безперервного ланцюга обертань.

Ф

Фарандола (від прованського - *Farandoulo*) - старовинний народний танець південної Франції, що виконується у швидкому темпі, у вигляді кола або ланцюга, де танцівники тримаються за руки або плечі. має жвавий, веселий характер і супроводжується ритмічною музикою. Під час виконання танцівники рухаються в одному напрямку, утворюючи змієподібні лінії, які закручуються й розкручуються, створюючи динамічний танцювальний малюнок. Танок символізує єдність, свято і спільність, часто виконувався під час народних гулянь і свят.

Фламенко (ісп. *Flamenco*) - це традиційне іспанське музично-танцювальне мистецтво, що поєднує: танець (*baile*), вокал (*cante*), гітарну музику (*toque*). Фламенко виникло в Андалусії (південна Іспанія) у 18 столітті, під впливом ромів (циганської), іспанської, мавританської та єврейської культури.

Flic-flac (флік-фляк, франц. - "хлоп-хлоп") - це динамічний, швидкий і досить складний рух ногою, що може асоціюватися зі звуком хлиста або швидким торканням стопи. Рух робочою ногою, яка із II позиції ковзаючи пів пальцями по підлозі, швидким коротким мазком проходить в V позицію ззаду наперед або спереду назад і повертається в II позицію. Цей рух часто використовується як сполучний елемент або для підготовки до поворотів.

Fondu (фондю, франц.- танучий, розплавлений) - рух який має бути плавним, контрольованим і ніби "танути" вниз. Fondu – це згинання опорної ноги, тоді як інша (робоча) нога одночасно виконує якийсь рух. Це схоже на *plié*, але виконується на одній нозі. Вживається у значенні однієї із форм *battements fondu*-танучий, м'який, плавний рух.

Frappe (фраппе, франц. - вдарений, відбитий)- це динамічний і різкий рух, що в перекладі з французької означає "вдарений" або "відбитий". Ця назва дуже точно відображає його суть, оскільки рух включає в себе "удар" або "відбиття" стопи об підлогу або щиколотку. *Frappé* є одним з видів *battement* (побиття або рух ногою) і виконується з енергійним, швидким і чітким рухом робочої ноги.

У

Уклін - жест поваги, подяки або ввічливості, який використовується в різних культурах, зокрема в театральному, танцювальному та світському етикеті. У балеті, театрі чи музиці уклін є важливий елемент сценічної поведінки.

Хореографія - це мистецтво створення та постановки танцювальних композицій. Вона охоплює розробку рухів, їхнє поєднання у цілісну форму, розташування танцівників у просторі, ритм, темп і взаємодію з музикою. Термін походить від грецьких слів "*χορεία*" (хорея — танець) і "*γράφω*" (писати), тобто буквально означає "запис танцю".

Ч

Ча-ча-ча (cha-cha-cha) - латинський бальний танець кубинського походження, що виник у 1950-х роках. Він вирізняється жвавим ритмом, чітким темпом і характерним «ча-ча-ча» кроком, який надає танцю грайливості та енергії. Основні рухи включають швидку зміну ваги з ноги на ногу, акценти на бедрах і синкоповану ритміку. Ча-ча-ча є частиною програми спортивних бальних танців і виконується під музику у розмірі 4/4, з акцентом на останні три долі такту — звідси і назва.

Чарльстон (англ. *Charleston*) - це енергійний танець, який виник у США у 1920-х роках і став символом епохи джазу та "шалених двадцятих". Його характерні риси — швидкі, різкі рухи ногами, махи, кікси (викиди ніг), підскоки, а також активна робота корпусу й рук. Танцюється під ритмічну джазову музику у розмірі 4/4. Свою назву танець отримав на честь міста Чарлстон у Південній Кароліні. Спершу був популярним як сольний танець, згодом з'явилися парні та групові варіації. Сьогодні чарльстон активно використовують у стилях лінді хоп і свінг.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Робота над понятійним апаратом класичного, народного та бального танцю є ключовою, адже успіх професійної майстерності хореографів-педагогів, балетмейстерів і танцівників залежить від їхніх інтелектуальних засобів, що використовуються у практичній та науково-практичній діяльності.

Даний посібник може бути допоміжною методичною рекомендацією, як викладачам, так і студентам мистецьких закладів, керівникам танцювальних

колективів, а також усім хто цікавиться теорією та практикою хореографічного мистецтва.

Для зручності користувачів у словнику зібрані основні терміни класичної, народної та бальної хореографії. Він також враховує міжнародні терміни з французької, італійської та англійської мов, показуючи їхню адаптацію до українського культурного середовища.

Словник відзначається чіткістю, лаконічністю, професійним підходом. Терміни подано в алфавітному порядку, з чіткими й водночас достатньо глибокими визначеннями, що дають повне розуміння основних термінологічних понять у хореографії, що є особливо важливим для здобувачів вищої освіти першого та другого курсу, які тільки опановують фахову термінологію в галузі хореографі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альчук М. П., Бацевич Ф. С., Бойко І. М. Культурологія : енциклопедичний словник. Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 508 с.
2. Володько В. Методика викладання народно-сценічного танцю. Навчально-методичний посібник. Київ: ДАКККІ, 2007. 306 с.
3. Захарчук Н., Кіндер К. Екзерсис як складова процесу формування виконавських здібностей танцівників. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 52, том 1, 2022. С. 98-104.

4. Зань Л.А. Методика викладання класичного танцю: навч.посіб. для студентів I-IV курсів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020202 «Хореографія». Рівне: РДГУ, 2014. 270 с.
5. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів : навч. –метод. посіб. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2013. 28 с.
6. Камін В.О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка : навч. Посіб. Київ.: ДАКККиМ. 2008. 151 с.
7. Костецький С .В. Сучасні підходи до визначення поняття «сценічний бальний танець». Мистецтвознавчі записки. 2017. № 31. С. 325-331.
8. Крись А. І. Бальний танець як явище та поняття. Бальна хореографія: історія, теорія, практика : навч. посіб. для студентів спец. «Хореографія» / М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2017. С. 5–7.
9. Крись А. І. Сценічна бальна хореографія: дефініція поняття. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2020. Вип. 37. С. 73-78.
10. Осадців Т.П. Спортивні танці : навч. посіб. Львів : ЗУКЦ, 2001. 340 с.
11. Павлюк Т. С. Формування та розвиток сценічного бального танцю в Україні, з середини 90-х років ХХ ст. – початку 20-х років ХХІ ст. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 3. С. 151–155.
12. Цветкова Л. Методика викладання класичного танцю : підручник / Л. Ю. Цветкова. – 2-ге вид. – К. : Альтерпрес, 2007. – 324 с.

Навчально-методичне видання

Замлинний Володимир Святославович,
Козачук Олег Дмитрович, Кутузов Максим Юрійович

Словник хореографічних термінів

Видання друкується в авторській редакції